

Diagnozių formulavimo rekomendacijos

Kvėpavimo sistemos, alerginių, imuninių ir genetinių ligų diagnozių formulavimo rekomendacijos

R. Sakalauskas, D. Barkauskienė, K. Malakauskas, S. Miliauskas, D. Serapinas, J. Staikūnienė, B. Šitkauskienė, M. Žemaitis
Recenzavo doc. J. Kudzytė, dr. K. Stravinskaitė

TURINYS

1. Kvėpavimo sistemos ligos
  - 1.1. Infekcinės kvėpavimo takų ir plaučių parenchimos ligos
  - 1.2. Lėtinės kvėpavimo takų ir obstrukcinės plaučių ligos
  - 1.3. Plaučių ir pleuros navikai
  - 1.4. Plaučių kraujagyslių ligos
  - 1.5. Pleuros ligos
  - 1.6. Intersticinės plaučių ligos
  - 1.7. Kvėpavimo ir miego sutrikimai
2. Alerginės ligos
3. Imuninės sistemos ligos
4. Įgimtos kvėpavimo organų ligos

PRATARMĖ

Praėjo 24 metai nuo išleisto kvėpavimo sistemos ligų klasifikacijos ir diagnozių formulavimo leidinio. Natūralu, kad per šį laikotarpį pasikeitė ne tik ligų diagnostikos ir gydymo galimybės, bet ir pats diagnozių formulavimas. Nuo 1997 metų Lietuvoje pradėta taikyti Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos problemų (dešimtosios redakcijos) klasifikacija (TLK-10). Atsirado poreikis išleisti naujas kvėpavimo sistemos, taip pat ir alerginių, imuninių, įgimtų plaučių ligų diagnozių formulavimo rekomendacijas.

Šiame leidinyje pateikiami dažniausių kvėpavimo organų, alerginių ir imuninės sistemos bei įgimtų plaučių ligų diagnozių formulavimo principai ir pavyzdžiai, reikalingi praktikos gydytojų darbe. Kadangi Lietuvoje gydytojai kasdieniame darbe vartoja ne tik lotyniškus, bet ir lietuviškus medicinos terminus, leidinyje diagnozių pavyzdžiai pateikti lietuvių ir lotynų kalbomis kartu su TLK kodu.

Autoriai stengėsi susieti diagnozes su TLK kodu užtikrinant sergamumo ir mirtingumo duomenų sisteminį registravimą, analizę, interpretavimą ir palyginimą.

Tikimės, jog leidinyje pateikti nauji ligų klasifikacijos ir diagnozės formulavimo pavyzdžiai padės gydytojams taisyklingai rašyti diagnozes.

Leidinyje skiriamas medicinos studentams, gydytojams rezidentams, šeimos gydytojams, vidaus ligų gydytojams, pulmonologams, alergologams ir klinikiniam imunologams, genetikams, kitų specialybių gydytojams.

1. KVĖPAVIMO SISTEMOS LIGOS

1.1. Infekcinės kvėpavimo takų ir plaučių parenchimos ligos

ŪMINĖS APATINIŲ KVĖPAVIMO TAKŲ INFEKcinĖS LIGOS

Diagnozių pavyzdžiai:

Ūminis bronchitas. *Bronchitis acuta* (TLK kodas J20).
Ūminis streptokokinis bronchitas. *Bronchitis acuta*

streptococcica (TLK kodas J20.2).

Ūminis bronchiolitas. *Bronchiolitis acuta* (TLK kodas J21).

PNEUMONIJA

Diagnozėje nurodoma:

1. Etiologija (jei nustatyta);
2. Lokalizacija:
  - a) viršutinės, vidurinės, apatinės skilties, kelių skilčių;
  - b) dešiniojo plaučio, kairiojo plaučio, abiejų plaučių.
3. Kitos pneumonijos ypatybės: hospitalinė, sunki, absceduojanti (jei pneumonija yra visuomenėje įgyta ir/ar nesunki, šie diagnozės komponentai nenurodomi);
4. Komplikacijos, lydinčios pneumoniją (pleuritas, kvėpavimo nepakankamumas ir pan.), nurodomos atskirai.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Adenovirusinė sunki dešiniojo plaučio vidurinės ir apatinės skilčių pneumonija. *Pneumonia adenoviroso lobi medii et inferioris dextri gravis* (TLK kodas J12.0).
2. Dešiniojo plaučio viršutinės skilties virusinė pneumonija. *Pneumonia virosa lobi superioris dextri* (TLK kodas J12.9).
3. Sunki dešiniojo plaučio vidurinės ir apatinės skilčių pneumokokinė pneumonija. *Pneumonia pneumococcica lobi medii et inferioris dextri gravis* (TLK kodas J13).
4. Kairiojo plaučio apatinės skilties pneumonija, su-

- kelta influenzos hemofilo. *Pneumonia lobi inferioris sinistri e haemophilo influenzae* (TLK kodas J14).
5. Dešiniojo plaučio vidurinės ir apatinės skilčių pneumonija, sukelta pneumonijos klebsielės. *Pneumonia lobi medii et inferioris dextri klebsiellica* (TLK kodas J15.0).
6. Sunki kairiojo plaučio apatinės skilties pseudomoninė pneumonija. *Pneumonia lobi inferioris sinistri pseudomonica gravis* (TLK kodas J15.1).
7. Sunki hospitalinė absceduojanti stafilokokinė abiejų plaučių apatinių skilčių pneumonija. *Pneumonia abscedens gravis staphylococcica hospitalis lobi inferioris pulmonis utriusque* (TLK kodas J15.2).
8. Dešinėsios apatinės skilties pneumonija, sukelta žarnyno lazdelės. *Pneumonia lobi inferioris dextri ex escherichia coli* (TLK kodas J15.5).
9. Sunki kairiojo plaučio legionelinė pneumonija. Ūminis kvėpavimo nepakankamumas. *Pneumonia legionellica sinistra gravis. Insufficiencia pulmonalis acuta* (TLK kodas A48.1).
10. Sunki kairiojo plaučio viršutinės ir apatinės skilčių pneumonija. Kairės pusės eksudacinis pleuritas. Ūminis kvėpavimo nepakankamumas. *Pneumonia lobi superioris et inferioris pulmonis sinistri gravis. Pleuritis exsudativa sinistra. Insufficiencia pulmonalis acuta* (TLK kodas J18.9).

PŪLINĖS PLAUCIŲ LIGOS

Formuluojant absceso diagnozę, nurodoma, ar abscesas ūminis (iki 2 mėnesių) ar lėtinis bei jo lokalizacija (nurodant pažeistą plautį, esant galimybei – ir skiltį). Komplikacijos (kraujavimas, kvėpavimo nepakankamumas ir kt.) nurodomos papildomai.

Formuluojant bronchektazių diagnozę, nurodoma jų lokalizacija. Komplikacijos (kraujavimas, kvėpavimo nepakankamumas, inkstų amiloidozė ir kt.) nurodomos papildomai.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Ūminis kairiojo plaučio abscesas. *Abscessus pulmonis sinistri acutus* (TLK kodas J85.2).
2. Lėtinis dešiniojo plaučio viršutinės skilties abscesas. *Abscessus lobi superioris pulmonis dextri chronicus* (TLK kodas J85.2).
3. Plaučių gangrena. *Gangraena pulmonum* (TLK kodas J85.0).
4. Tarpuplaučio abscesas. *Abscessus mediastini* (TLK kodas J85.3).
5. Kairiosios apatinės skilties bronhektazės. *Bronchoectasiae lobi inferioris sinistri* (TLK kodas J47).
6. Dešinėsios viršutinės ir apatinės skilčių bronhektazės. Atsikosėjimas krauju. *Bronchoectasiae lobi superioris et inferioris dextri. Haemoptoë* (TLK kodas J47).

TUBERKULIOZĖ

Tuberkuliozės diagnozėje nurodoma:

1. Klinikinė tuberkuliozės forma.
2. Lokalizacija:
  - a) trupmenos skaitiklis atspindi dešinįjį plautį, vardiklis – kairįjį plautį;
  - b) segmentai – žymima raide S;
  - c) viršutinė, vidurinė, apatinė skiltys, kelios skiltys – žymima raide L ir skaičiumi (1, 2, 3).
3. Baciliariškumas:
  - a) tuberkuliozės mikobakterijų randama – TM+;
  - b) tuberkuliozės mikobakterijų nerandama – TM-.
4. Komplikacijos (atsikosėjimas krauju, empiema).
5. Jei tuberkuliozė kliniškai yra pagydyta, bet rentgenogramoje matyti liekamųjų pokyčių, rašant diagnozę, nurodomi esantys liekamieji pokyčiai.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Židininė plaučių tuberkuliozė S1, 2/0 TM-. *Tuberculosis pulmonum focalis S1, 2/0* (TLK kodas A16.0).
2. Diseminuota plaučių tuberkuliozė 1, 2, 3/1 TM+. *Tuberculosis pulmonum disseminata 1,2,3/1, TM+* (TLK kodas A15.0).
3. Infiltracinė plaučių tuberkuliozė 0/S 6, TM+. Atsikosėjimas krauju. *Tuberculosis pulmonum infiltrativa 0/S6, TM+*. *Haemoptoë* (TLK kodas A15.1).
4. Fibrozinė kaverninė plaučių tuberkuliozė S1/L1, S6 TM+. *Tuberculosis pulmonum fibrocavernosa S1/L1, S6 TM+* (TLK kodas A15.0).
5. Liekamieji pokyčiai po persirgtos plaučių tuberkuliozės 1/1. *Residua post tuberculosim 1/1* (TLK kodas B90.9).

1.2. Lėtinės kvėpavimo takų ir obstrukcinės plaučių ligos

ASTMA

Astmos diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos ligos aspektus:

1. Kilmę – alerginė, nealerginė. Astmos kilmė diagnozėje nurodoma tik tada, kai ji esti pagrįsta objektyviais astmos alerginės kilmės diagnostikos tyrimais (mėginiais, laboratoriniais tyrimais). Nesant galimybės įrodyti alerginės kilmės arba ją atmesti, ji nenurodoma, o toks ligos atvejis koduojamas TLK kodu J45.9.
2. Eigą – intermituojanti, persistuojanti.
3. Kontrolės laipsnį – kontroliuojama, iš dalies kontroliuojama, nekontroliuojama. Jei diagnozuojamas astmos paūmėjimas, kontrolės laipsnis diagnozėje nenurodomas.
4. Paūmėjimą – lengvas, vidutinio sunkumo, sunkus ar labai sunkus.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Intermituojanti alerginė astma. *Asthma allergicum intermittens* (TLK kodas J45.0).
2. Alerginė ir nealerginė nuolatinė nekontroliuojama astma. *Asthma persistens allergicum et non allergicum non recognoscendum* (TLK kodas J45.8).
3. Nuolatinė iš dalies kontroliuojama astma. *Asthma persistens partim recognoscendum* (TLK kodas J45.9).
4. Nealerginė nuolatinė astma, lengvas (vidutinio sunkumo, sunkus, labai sunkus) paūmėjimas. *Asthma non allergicum persistens, exacerbatio levis (moderata, gravis, gravissima)* (TLK kodas J45.1).

LĒTINĖ OBSTRUKcinĖ PLAUCIŲ LIGA

Lėtinės obstrukcinės plaučių ligos diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos ligos aspektus:

1. Ligos sunkumą – lengva, vidutinio sunkumo, sunki, labai sunki.
2. Lėtinį kvėpavimo nepakankamumą, kai $\text{PaO}_2 < 60$ mm Hg kvėpuojant aplinkos oru ramybėje.
3. Ligos paūmėjimą.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Vidutinio sunkumo lėtinė obstrukcinė plaučių liga. *Morbus pulmonum obstructivus chronicus moderatus* (TLK kodas J44.8).
2. Paūmėjusi labai sunki lėtinė obstrukcinė plaučių liga. Paūmėjęs lėtinis kvėpavimo nepakankamumas. *Morbus pulmonum obstructivus chronicus gravissimus exacerbatus. Insufficiencia pulmonalis chronica exacerbata* (TLK kodas J44.8).

LĒTINIS BRONCHITAS

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Lėtinis katarinis bronchitas. *Bronchitis simplex (catarrhalis) chronica* (TLK kodas J41.0);
2. Paūmėjęs lėtinis gleivingai pūlinis bronchitas. *Bronchitis mucopurulenta chronica exacerbata* (TLK kodas J41.1).

1.3. Plaučių ir pleuros navikai

Plaučių vėžio diagnozėje nurodoma:

1. Morfologinis plaučių vėžio variantas (nesmulkiųjų ar smulkiųjų ląstelių).
2. TNM klasifikacija (jei atlikta operacija rašoma patologinė TNM) ir stadija (smulkiųjų ląstelių plaučių vėžio atveju dar nurodoma, ar vėžys yra neišplitęs ar išplitęs). Nustatytos TNM kategorijos bei ligos stadija vėliau nekeičiamos.
3. Nurodoma atokiųjų metastazių lokalizacija (jei yra).
Pleuros mezoteliomos atveju nurodoma TNM klasifikacija ir stadija.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Dešiniojo plaučio adenoma, chondroma, hamartoma. *Adenoma, chondroma, hamartoma pulmonis dextri* (TLK kodas D14.3).
2. Kairiojo plaučio neišplitęs smulkiųjų ląstelių vėžys, T2bN1M0, II B stadija. *Carcinoma parvicellulare pulmonis sinistri non generalisatum, T2bN1M0, stadium IIB* (TLK kodas C34).
3. Dešiniojo plaučio išplitęs smulkiųjų ląstelių vėžys, T3N3M0, III B stadija. *Carcinoma parvicellulare pulmonis dextri generalisatum, T3N3M0, stadium IIB* (TLK kodas C34).
4. Dešiniojo plaučio nesmulkiųjų ląstelių vėžys, T1aN0M0, I A stadija. *Carcinoma non parvicellulare pulmonis dextri, T1aN0M0, stadium IA* (TLK kodas C34).
5. Kairiojo plaučio nesmulkiųjų ląstelių vėžys, T3N1M1b, IV stadija, metastazės kaklo limfmazgiuose, pleuroje, kairiajame antinksnyje, kepenyse, kauluose, dešiniajame plautyje, smegenyse. *Carcinoma non parvicellulare pulmonis sinistri, T3N1M1b, stadium IV. Carcinoma metastaticum multiplex lymphonodorum colli, pleurae, glandulae suprarenalis sinistralis, hepatis, ossium, pulmonis dextri, cerebri* (TLK kodas C34).
6. Piktybinė pleuros mezotelioma, T3N1M0, III stadija. *Mesothelioma pleurae malignum. T3N1M0, stadium III*. (TLK kodas C45.0).

1.4. Plaučių kraujagyslių ligos

PLAUČIŲ ARTERIJOS EMBOLIJA

Plaučių arterijos embolijos diagnozėje nurodoma:

1. Ar embolija masyvi (yra šokas) arba submasyvi (nėra šoko, yra dešiniojo skilvelio perkrova ir sienelės hipokinezė, nustatyta dvimatės echokardiografijos metodu, arba esant išsiplėtusiam dešiniajam skilveliui – krūtinės ląstos kompiuterinės tomografijos duomenimis) ar smulkiųjų šakų embolija. Jei yra smulkiųjų plaučių arterijos šakų embolija, diagnozėje tai nerašoma.
2. Embolijos pobūdis (trombinė, riebalinė, oro, vaisiaus vandenu). Jei embolija yra trombinės kilmės, diagnozėje tai nerašoma.
3. Komplikacijos (ūminį kvėpavimo nepakankamumas, plaučio infarktas ir kt.).
4. Kitos ligos (taip pat ir embolijos šaltiniai).

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Plaučių arterijos smulkiųjų šakų embolija. *Embolia arteriae pulmonalis* (TLK kodas I26).
2. Masyvi plaučių arterijos embolija. *Embolia arte-*

riae pulmonalis massiva (TLK kodas I26).

3. Submasyvi plaučių arterijos embolija. *Embolia arteriae pulmonalis submassiva* (TLK kodas I26).
4. Apatinių galūnių giliųjų venų trombozė. *Phlebosthrombosis venarum profundarum membri inferioris utriusque* (TLK kodas I80.2).
5. Kairiosios poraktinės venos tromboflebitas. *Thrombophlebitis venae subclaviae sinistrae* (TLK kodas I80.8).
6. Pogimdyminė plaučių arterijos oro embolija. *Aërembolia arteriae pulmonalis obstetrica* (TLK kodas O88.0).
7. Trauminė plaučių arterijos oro embolija. *Aërembolia arteriae pulmonalis traumatica* (TLK kodas T79.0).
8. Plaučių arterijos amniono vandenu embolija. *Embolia arteriae pulmonalis liquore amnii* (TLK kodas O88.1).
9. Trauminė plaučių arterijos riebalų embolija. *Lipembolia arteriae pulmonalis traumatica* (TLK kodas T79.1).

PLAUTINĖ HIPERTENZIJA IR LĒTINĖ PLAUTINĖ ŠIRDIS

Be pagrindinės plaučių kraujagyslių ligos, diagnozėje reikia nurodyti ir komplikacijas. Lėtinė plautinė širdis gali būti nurodoma diagnozėje kaip komplikacija. Kompensuota lėtinė plautinė širdis diagnozėje rašoma, kai yra plautinė hipertenzija nesant dešiniojo skilvelio nepakankamumo požymių. Abiem atvejais TLK kodas yra I27.8.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Idiopatinė plautinė hipertenzija. *Hypertensio pulmonalis idiopathica*. (TLK kodas I27.0).
2. Lėtinė tromboembolinė plautinė hipertenzija. *Hypertensio pulmonalis chronica thromboembolica* (TLK kodas I28.8).
3. Plaučių arterijos aneurizma. *Aneurysma arteriae pulmonalis* (TLK kodas I28.1).

KRAUJAVIMAS IŠ PLAUCIŲ

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Atkosėjimas krauju. *Haemoptoë* (TLK kodas R04.2);
2. Atkosėjimas skrepliais su kraujo priemaiša. *Haemoptysis* (TLK kodas R04.2).

1.5. Pleuros ligos

Pleuros ligos gali būti nurodomos kaip savarankiškos arba kitų ligų komplikacija. Hidrotoraksas diagnozėje rašomas, kai skysčio pobūdis pleuroje nepatikslintas.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Dešinės pusės pitoraksas. *Pyothorax dexter* (TLK kodas J86).
2. Skystis kairės pusės pleuros ertmėje. *Hydrothorax sinister* (TLK kodas J90).
3. Kairės pusės eksudacinis pleuritas. *Pleuritis exsudativa sinistra* (TLK kodas J90).
4. Dešinės pusės hemotoraksas. *Haemothorax dexter* (TLK kodas J94.2).
5. Dešinės pusės fibrotoraksas. *Fibrothorax dexter* (TLK kodas J94.1).
6. Kairės pusės chiliozinis pleuritas. *Pleuritis chilosa sinistra* (TLK kodas J94.0).
7. Kairės pusės pneumotoraksas. *Pneumothorax sinister* (TLK kodas J93).
8. Dešinės pusės spontaninis pneumotoraksas. *Pneumothorax spontaneus dexter* (TLK kodas J93).
9. Kairės pusės pleuros sąaugos. *Adhaesiones pleurae sinistrae* (TLK kodas J94.8).

1.6. Intersticinės plaučių ligos

Jei intersticinė plaučių liga nustatoma klinikiniais, radiologiniais, arterinio kraujo dujų bei plaučių funkcijos tyrimais, rašomas TLK kodas J84.9.

Jei liga patvirtinta morfologiškai, rašomas TLK kodas J84.1 (idiopatinė plaučių fibrozė) ar J84.8 (kitos idiopatinės intersticinės pneumonijos).

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Idiopatinė plaučių fibrozė. *Fibrosis pulmonum idiopathica* (TLK kodas J84.1).
2. Ūminė intersticinė pneumonija (Hamman-Rich sindromas). *Pneumonia acuta interstitialis* (TLK kodas J84.1).
3. Nespecifinė intersticinė pneumonija. *Pneumonia interstitialis non specifica* (TLK kodas J84.8).

SARKOIDOZĖ

Nurodoma ligos stadija pagal radiologinius plaučių ir intratorakalinių limfmazgių pokyčius. Nustačius eks-trapulmoninę (generalizuotą) sarkoidozę, nurodoma pažeidimų lokalizacija.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Sarkoidozė, II stadija. *Sarcoidosis st. II* (TLK kodas D86.2).
2. Sarkoidozė, III stadija. *Sarcoidosis st. III* (TLK kodas D86.0).
3. Odos sarkoidozė. *Sarcoidosis cutis* (TLK kodas D86.3).
4. Kaulų čiulpų, limfmazgių ir kepenų sarkoidozė. *Sarcoidosis medullae osseae, lymphonodorum et hepatis* (TLK kodas D86.8).

PNEUMOKONIOZĖS

Pneumokoniozės diagnozėje nurodoma tik liga (ūminė ar lėtinė) bei komplikacijos. Pneumokoniozė diagnozėje rašoma, jei liga yra sukelta neorganinių dulkių,

išskyrus antrakozę, asbestozę, beriliozę ir stanozę. Jeigu pneumokoniozės kilmė neaiški, rašomas TLK kodas J64.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Plaučių antrakozė. *Anthraxis pulmonum* (TLK kodas J60).
2. Plaučių asbestozė. Lėtinis kvėpavimo nepakankamumas. *Asbestosis pulmonum. Insufficiencia pulmonalis chronica* (TLK kodas J61).
3. Plaučių aliuminozė. *Aluminosis pulmonum* (TLK kodas J63).
4. Ūminė plaučių beriliozė. *Beriliosis pulmonum acuta* (TLK kodas J63.2).
5. Lėtinė plaučių beriliozė. *Beriliosis pulmonum chronica* (TLK kodas J63.2).
6. Plaučių siderozė. *Siderosis pulmonum* (TLK kodas J63.4).
7. Plaučių stanozė. *Stansosis pulmonum* (TLK kodas J63.5).
8. Pneumokoniozė. *Pneumoconiosis* (TLK kodas J64).
9. Plaučių bicinozė. *Bycinosis pulmonum* (TLK kodas J66).

HIPERSENSITYVUS PNEUMONITAS

Diagnozėje turi atsispindėti ligos eiga – ūminė ar lėtinė, priežastis.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Ūminis profesinis hipersensitivityvus pneumonitas. *Pneumonitis hypersensitiva professionalis acuta* (TLK kodas J67).
2. Lėtinis profesinis hipersensitivityvus pneumonitas. *Pneumonitis hypersensitiva professionalis chronica* (TLK kodas J68).
3. Reaktyvus kvėpavimo takų disfunkcijos sindromas. *Syndromum dysfunctionis tractus respiratorii reactivum* (TLK kodas J68.3).

1.7. Kvėpavimo ir miego sutrikimai

Formuluojant obstrukcinės miego apnėjos (OMA) diagnozę nurododomas sunkumas (lengva, vidutinio sunkumo, sunki).

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Sunki obstrukcinė miego apnėja. *Apnea somni obstructiva gravis* (TLK kodas G47.3).
2. Centrinė miego apnėja. *Apnea somni centralis* (TLK kodas G47.3).
3. Patologinis mieguistumas. *Hypersomnia* (TLK kodas G47.2).
4. Periodinis kvėpavimas. *Respiratio periodica* (TLK kodas R06.3).

KITOS

Svetimkūnis trachėjoje. *Corpus alienum in trachea* (TLK kodas T17).

2. ALERGINĖS LIGOS

RINITAS IR RINOSINUSITAS

Alerginio rinito diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Trukmę (epizodinis, nuolatinis).
2. Eigą (lengvas, vidutinio sunkumo, sunkus).

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Lengvas persistuojantis alerginis rinitas. *Rhinitis allergica persistens levis* (TLK kodas J30.3).
2. Idiopatinis rinitas. *Rhinitis idiopathica* (TLK kodas J30.0).

Rinosinusito diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Trukmę (ūminis/epizodinis, lėtinis/persistuojantis).
2. Eigą (lengvas, vidutinio sunkumo, sunkus).

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Lengvas ūminis rinosinusitas. *Rhinosinusitis acuta levis* (TLK kodas J01).
2. Vidutinio sunkumo lėtinis rinosinusitas. *Rhinosinusitis chronica moderata* (TLK kodas J32).
3. Nosies polipozė. *Polyposis nasi* (TLK kodas J33).

ALERGINIS KONJUNKTYVITAS

Alerginio konjunktyvito diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Trukmę (ūminis, lėtinis).
2. Klinikinę formą.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Ūminis alerginis konjunktyvitas. *Conjunctivitis allergica acuta* (TLK kodas H10.1).

2. Lėtinis konjunktyvitas. *Conjunctivitis chronica* (TLK kodas H10.4).
3. Keratokonjunktyvitas. *Keratoconjunctivitis* (TLK kodas H16.2).
4. Vokų alerginis kontaktinis dermatitas. *Dermatitis palpebrarum allergica contacta* (TLK kodas H01.1).

DILGĖLINĖ IR ANGIOEDEMA

Dilgėlinės ir angioedemos diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Trukmę (ūminė, lėtinė),
2. Sukeliantį veiksnį (šalčio, šilumos, dermografinė ir pan.)

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Ūminė alerginė dilgėlinė. *Urticaria allergica acuta* (TLK kodas L50.0).
2. Lėtinė idiopatinė dilgėlinė. *Urticaria idiopathica chronica* (TLK kodas L50.1).
3. Dermografinė dilgėlinė. *Urticaria dermatographica* (TLK kodas L50.3).

4. Šalčio dilgėlinė. *Urticaria frigoriga* (TLK kodas L50.2).
5. Šilumos dilgėlinė. *Urticaria calorica* (TLK kodas L50.2).
6. Saulės dilgėlinė. *Urticaria solaris* (TLK kodas L56.3).
7. Vibracinė dilgėlinė. *Urticaria vibrationis* (TLK kodas L50.4).
8. Cholinerginė dilgėlinė. *Urticaria cholinergica* (TLK kodas L50.5).
9. Kontaktinė dilgėlinė. *Urticaria contacta* (TLK kodas L50.6).
10. Angioedema ūminė. *Angioedema acuta* (TLK kodas T78.3).

DERMATITAS

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Alerginis kontaktinis dermatitas. *Dermatitis contacta allergica* (TLK kodas L23).

2. Iritacinis kontaktinis dermatitas. *Dermatitis contacta irritativa* (TLK kodas L24).
3. Fotoalerginis dermatitas. *Photodermatitis allergica* (TLK kodas L56.1).
4. Fotokontaktinis dermatitas. *Photodermatitis con-*

tacta (TLK kodas L56.2).
Atopinis dermatitas skiriamas pagal eigą (lengvas, vidutinio sunkumo, sunkus).

5. Vidutinio sunkumo atopinis dermatitas. *Dermatitis atopica moderata* (TLK kodas L20).

ALERGIJA VAISTAMS

Alergijos vaistams diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Klinikinę raišką.
2. Nurodomas vaistas (kai yra žinoma), sukėlęs alerginę reakciją.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Alergija vaistui (oksacilinui): alerginis dermatitas. *Allergia medicamentosa (Oxacillinica); dermatitis allergica* (TLK kodas L27.0).
2. Vaistų sukeltas alerginis vaskulitas. *Vasculitis allergica medicamentosa* (TLK kodas L95).
3. Vaistų sukeltas alerginis kontaktinis dermatitas. *Dermatitis allergica contacta medicamentosa* (TLK kodas L23.3).

4. Vaistų sukelta pūslinė. *Pemphigus medicamentosus* (TLK kodas L10.5).
5. Toksinė eritrodermija. *Erythrodermia toxica* (TLK kodas L53.0).
6. Mazginė raudonė. *Erythema nodosum* (TLK kodas L52).
7. Daugiaformė eksudacinė mažoji raudonė. *Erythema exsudativum multiforme minus* (TLK kodas L51.0).
8. Daugiaformė didžioji raudonė (Stevens-Johnson sindromas). *Erythema multiforme majus (syndromum Stevens-Johnson)* (TLK kodas L51.1).
9. Toksinė epidermio nekrolizė (Lyell sindromas). *Necrolysis epidermalis toxica (syndromum Lyell)* (TLK kodas L51.2).
10. Seruminė liga. *Morbus seri* (TLK kodas T80.6).

ALERGIJA MAISTUI

Alergijos maistui diagnozė formuluojama atsižvelgiant į klinikinę raišką.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Maisto sukeltas alerginis dermatitas. *Allergia alimentaris; dermatitis allergica* (TLK kodas L27.2).

2. Maisto alergijos sukeltas gastroenteritas ir kolitas. *Gastroenteritis et colitis allergica alimentaris* (TLK kodas K52.2).
3. Polinozė: alerginis rinitas, konjunktyvitas, burnos alergijos sindromas. *Pollinosis: rhinitis, conjunctivitis et syndromum allergiae oris* (TLK kodas J30.1).

ANAFILAKSINIS ŠOKAS

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Anafilaksinis šokas. *Shock anaphylacticus* (TLK kodas T78.2).
2. Anafilaksinis seruminis šokas. *Shock anaphylacticus seri* (TLK kodas T80.5).
3. Anestezijos sukeltas anafilaksinis šokas. *Shock*

4. Vaistų sukeltas anafilaksinis šokas. *Shock anaphylacticus medicamentosus* (TLK kodas T88.6).
5. Maisto sukeltas anafilaksinis šokas. *Shock anaphylacticus alimentaris* (TLK kodas T78.0).

3. IMUNINĖS SISTEMOS LIGOS

Imunodeficito diagnozė formuluojama atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1. Įgimtas (pirminis) ar įgytas (antrinis).
2. Kurios imuninės sistemos grandies pažeidimas vyrauja:
  - B limfocitų – humoralinis imunodeficitas;
  - T limfocitų – ląstelinis imunodeficitas;
  - B ir T limfocitų – mišrus imunodeficitas;
  - Nespecifinio imuniteto (fagocituojančių ląstelių arba komplemento sistemos komponentų) nepakankamumas.
3. Jei pirminis imunodeficitas patikslintas, nurodomas imunodeficito pavadinimas. Antrinio imunodeficito atvejais, formuluojant diagnozę, nurodoma pagrindinė priežastis (liga), sukėlusios imuniteto nepakankamumą.

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Pirminis humoralinis imunodeficitas: Brutono liga. *Deficitus immunitatis humoralis primarius: morbus Brutoni* (TLK kodas D80.0).
2. Pirminis humoralinis imunodeficitas: selektyvus Ig A nepakankamumas. *Deficitus immunitatis humoralis primarius: deficientia IgA selectiva* (TLK kodas D80.2).
3. Pirminis humoralinis imunodeficitas: selektyvus Ig G2 nepakankamumas. *Deficitus immunitatis humoralis primarius: deficientia IgG2 selectiva* (TLK kodas D80.3).
4. Pirminis humoralinis imunodeficitas: selektyvus Ig M nepakankamumas. *Deficitus immunitatis humoralis primarius: deficientia IgM selectiva* (TLK kodas D80.4).
5. Pirminis humoralinis imunodeficitas: laikinoji kūdikių hipogamaglobulinemija. *Deficitus im-*
6. Pirminis sunkus mišrus imunodeficitas. *Deficitus immunitatis mixtus gravis primarius* (TLK kodas D81).
7. Pirminis mišrus imunodeficitas: Wiskott-Aldrich sindromas. *Deficitus immunitatis mixtus primarius: syndromum Wiskott-Aldrich* (TLK kodas D82.0).
8. Pirminis ląstelinis imunodeficitas: Di George sindromas. *Deficitus immunitatis cellularis primarius: syndromum DiGeorge* (TLK kodas 82.1).
9. Pirminis nespecifinis imunodeficitas: hiperimmunoglobulino E sindromas. *Deficitus immunitatis non specificus primarius: syndromum hyper IgE* (TLK kodas D82.4).
10. Pirminis humoralinis imunodeficitas: kintamoji hipogamaglobulinemija. *Deficitus immunitatis humoralis primarius: hypogammaglobulinaemia variabilis* (TLK kodas D83).
11. Pirminis nespecifinis imunodeficitas: įgimta angioedema. *Deficitus immunitatis non specificus primarius: angioedema congenitum* (TLK kodas D84.1).
12. Pirminis nespecifinis imunodeficitas: Chediak-Higashi sindromas. *Deficitus immunitatis non specificus primarius: syndromum Chediak-Higashi* (TLK kodas E70.3).
13. Žmogaus imunodeficito viruso infekcija: antrinis ląstelinis imunodeficitas. *Infectio deficitus immunitatis hominis viralis: deficitus immunitatis cellularis secundarius* (TLK kodas B23.2).

4. ĮGIMTOS KVĖPAVIMO ORGANŲ LIGOS

Diagnozių pavyzdžiai:

1. Alfa-1 antitripsino stoka. *Deficitus alpha-1 antitrypsini* (TLK kodas E88.0).
2. Cistinė fibrozė: plaučių forma. *Fibrosis cystica: forma pulmonalis* (TLK kodas E84.0).
3. Cistinė fibrozė: mišri forma. *Fibrosis cystica: forma mixta* (TLK kodas E84.8).
4. Kartagenerio sindromas. *Syndromum Kartagener* (TLK kodai Q89.3).
5. Įgimtos dešinėsios apatinės skilties bronhektazės. *Bronchoectasiae lobi inferioris dextri congenitae* (TLK kodas Q33.4).
6. Įgimtas trachėjos suminkštėjimas. *Tracheomalacia congenita* (TLK kodas Q32.0).
7. Įgimta trachėjos stenozė. *Stenosis tracheae congenita* (TLK kodas Q32.1).
8. Įgimta tracheobronchomegalija: Munjės-Kuno sindromas. *Tracheobronchomegalia congenita: syndromum Mounier-Kuhn* (TLK kodas Q34.8).
9. Įgimta tracheobronchomaliacija: Viljamso-Kembelo sindromas. *Tracheobronchomalacia congenita: syndromum Williams-Campbell* (TLK kodai Q32.2).
10. Įgimta bronchų stenozė. *Bronchostenosis congenita* (TLK kodas Q32.3).
11. Įgimtas broncho divertikulas. *Diverticulum bronchi congenitum* (TLK kodas Q32.4).
12. Plaučių policistozė. *Polycystosis pulmonum* (TLK kodas Q33.0).
13. Dešiniojo plaučio sekvestracija. *Sequestratio pulmonis dextri* (TLK kodas Q33.2).
14. Pridėtinė dešiniojo plaučio skiltis. *Lobus accessorius pulmonis dextri* (TLK kodas Q33.1).
15. Kairiojo plaučio agenezė. *Agenesis pulmonis sinistri* (TLK kodas Q33.3).
16. Kairiojo plaučio hipoplazija. *Hypoplasia pulmonis sinistri* (TLK kodas Q33.6).
17. Įgimta dešiniojo plaučio emfizema: Makleodo sindromas. *Emphysema pulmonis dextri congenitum: syndromum MacLeod* (TLK kodas J43.0).
18. Kairiojo plaučio arterioveninės fistulės. *Fistulae arteriovenosae pulmonis sinistri* (TLK kodas I28.0).

LITERATŪRA

1. A revised nomenclature for allergy: An EAACI position statement from the EAACI nomenclature task force. *Allergy*, 2001, Vol 56 (9):813-824.
2. AJCC Cancer Staging Atlas. Ed. F. L. Greene, C. C. Compton, A. G. Fritz, J. P. Shan, D. P. Winchester. Springer Science Business Media, Inc., New York, USA, 2006.
3. Bagdonas A., Danila E., Malakauskas K., Nargėla R.V., Sakalauskas R., Šatkauskas B., Zablockis R. Lėtinės obstrukcinės plaučių ligos diagnostika ir gydymas (Lietuvos pulmonologų sutarimas), Vilnius, 2007, 49 p.
4. Bakšys J., Bagdonas E., Kuzma J., Žiugžda A. Kvėpavimo sistemos ligų klasifikacijos ir diagnozių formulavimas. Kaunas, 1985, 85 p.
5. Miškinis K. Tuberkuliozės kursas saviruošai, Vilnius, 1996, 50 p.
6. Naudžiūnas A., Sakalauskas R. Kvėpavimo sistemos tuberkuliozė, Kaunas, 2001, psl. 22.
7. Sakalauskas R., Bagdonas A., Blažienė A., Bojarskas J., Danila E., Dubakienė R., Kėvalas R., Kiziela A., Kudzytė J., Leišytė P., Malakauskas K., Miliauskas S., Nargėla R., Norvaišas G., Skurvydienė I., Šitkauskienė B., Vaidelienė L., Valavičius A., Zablockis R. Lietuvos vaikų ir suaugusiųjų astmos diagnostikos ir gydymo sutarimas, Kaunas, 2007, 56 p.
8. Sakalauskas R., Bagdonas A., Danila E., Malakauskas K., Miliauskas S. ir kiti. Suaugusiųjų apatinių kvėpavimo takų ir plaučių infekcijų diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. (Lietuvos pulmonologų sutarimas), Kaunas 2006, 50 p.
9. Sakalauskas R., Basevičius A., Česas A., Dobrovolskienė L. ir kiti. Plaučių vėžio diagnostika ir gydymo rekomendacijos, Kaunas 2007, 48 p.
10. Staging handbook on thoracic oncology. Ed. P. Goldstraw. International association for study of lung cancer. 2009.
11. Šitkauskienė B., Dubakienė R., Staikūnienė J., Ėmužytė R. ir kt. Dilgėlinės diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Metodinės rekomendacijos, 2006, 21 p.
12. Šitkauskienė B. Imunodeficitai. KMU spaudos ir leidybos centras, 2006, 53 p.
13. Uloza V., Sakalauskas R., Staikūnienė J., Šitkauskienė B. Rinosinusito, nosies polipozės ir alerginio rinito diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Kaunas, 2007, 47 p.